

เรียนรู้ประสบการณ์ของฮ่องกงและสิงคโปร์ ก่อนก้าวสู่ Trading Nation แบบไทย

โดย นางขวัญใจ เตชเสนสกุล

ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM BANK)

สวัสดีปีใหม่ 2558 ผู้อ่านทุกท่าน หลังผ่านพ้นปี 2557 ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปีที่ภาคส่งออกของไทยต้องเผชิญความท้าทายอย่างมาก ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ สำหรับปี 2558 ผู้เขียนหวังว่าจะเป็นปีที่ภาคส่งออกของไทยจะกลับมาฟื้นตัวได้อีกครั้ง อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า ในระยะหลังการส่งออกของไทยเติบโตในอัตราที่ไม่สูงนัก โดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2555-2557 (ม.ค.-ต.ค) มูลค่าส่งออกของไทยขยายตัวเฉลี่ยไม่ถึง 1% ต่อปี เทียบกับในช่วงปี 2546-2554 ที่ขยายตัวเฉลี่ยในระดับ 2 หลัก ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากข้อจำกัดเชิงโครงสร้างในการเติบโตของภาคส่งออกของไทย อาทิ ค่าจ้างแรงงานที่ปรับตัวสูงขึ้นกว่าประเทศคู่แข่งหลายประเทศ ประกอบกับสินค้าที่เราผลิตปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของความต้องการในตลาดโลก และข้อจำกัดในการขยายการลงทุน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งหากไม่มีการปรับแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ คาดว่าการส่งออกของไทยอาจเข้าสู่ภาวะชะงักงันในไม่ช้า และแน่นอนว่าย่อมกระทบต่อการเติบโตของเศรษฐกิจในภาพรวมได้ จึงถึงเวลาที่ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจครั้งใหญ่ ซึ่งนอกเหนือจากการสนับสนุนธุรกิจที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงแล้ว ยังมีอีกแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจและภาครัฐกำลังเร่งเดินหน้าให้เกิดขึ้น นั่นคือการขับเคลื่อนประเทศสู่ Trading Nation โดยสนับสนุนการจัดตั้ง International Trading Company ทำหน้าที่เป็นบริษัทการค้าระหว่างประเทศ หรือ Trader เน้นการนำสินค้าเข้ามาเพื่อส่งออกไปยังตลาดปลายทาง ดังเช่นที่หลายประเทศดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน อาทิ ฮ่องกง และสิงคโปร์ เนื่องจากการดำเนินธุรกิจในลักษณะดังกล่าวมักมีกำไรหรือ Margin สูงกว่าการรับจ้างผลิต (OEM) สะท้อนได้จากระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของฮ่องกงและสิงคโปร์ที่อยู่ในระดับสูง (GDP per Capita ปี 2556 ของฮ่องกงและสิงคโปร์อยู่ที่ 37,955 และ 55,182 ดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ เทียบกับราว 10,000 ดอลลาร์สหรัฐของค่าเฉลี่ยโลก) ทั้งที่มิได้มีการผลิตสินค้าเป็นหลักและมีทรัพยากรจำกัด ทั้งนี้ เศรษฐกิจของทั้งสองประเทศขับเคลื่อนจากภาคการค้าและโลจิสติกส์ถึงราว 30% ของ GDP ซึ่งเป็นภาคส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศสู่ Trading Nation

แม้เราอาจไม่จำเป็นต้องขับเคลื่อนประเทศในแนวทางเดียวกับฮ่องกงและสิงคโปร์ เนื่องจากประเทศไทยยังมีทรัพยากรและความเชี่ยวชาญในภาคการผลิตหลายประเภท แต่อาจนำประสบการณ์ของทั้งสองประเทศมาเรียนรู้และเป็นตัวอย่งในการพัฒนา โดยในอดีตฮ่องกงเริ่มต้นจากการผลิตสินค้าที่ใช้แรงงานเข้มข้น ก่อนขยับสู่การเป็นศูนย์กลางการค้าในภูมิภาค แต่หลังปี 2547 ฮ่องกงและจีนทำข้อตกลง CEPA ทำให้สินค้าที่ฮ่องกงส่งไปจีนเสียภาษี 0% ประกอบกับจีนแต่งตั้ง

โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ (แบ่งตามกิจกรรม) ปี 2556
หน่วย : % ของ GDP

กิจกรรมเศรษฐกิจ	ฮ่องกง	สิงคโปร์	ไทย
เกษตรกรรม	0.1	0.7	8.3
อุตสาหกรรม	1.4	19.6	38.1
บริการ	92.9	66.2	45.8
- การค้าและโลจิสติกส์	30.8	30.2	23.6
อื่นๆ	5.6	13.5	7.8

ที่มา : Census & Statistics Dept. HK, Dept. of Statistics SG และ สศข.

ฮ่องกงเป็น RMB Offshore Center ฮ่องกงจึงใช้โอกาสดังกล่าวในการเป็นศูนย์กลางหรือตัวแทนในการดำเนินธุรกรรมระหว่างจีนกับประเทศต่างๆ ขณะที่สิงคโปร์เพิ่งก่อตั้งประเทศเมื่อปี 2508 ด้วยข้อจำกัดด้านทรัพยากร ทำให้รัฐบาลสิงคโปร์วางเป้าหมายประเทศเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การเงิน และการขนส่งทางทะเล ซึ่งราว 20 ปี หลังจากนั้นสิงคโปร์ก็สามารถก้าวขึ้นมาเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคได้ มีข้อสังเกตสำคัญในการพัฒนาประเทศสู่ Trading Nation ของทั้งสองประเทศ คือ การปรับปรุงประสิทธิภาพและจัดอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้าน Hardware ด้วยการปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ การเงิน และศุลกากร ด้าน Software ด้วยการปรับกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจการค้า และการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ และด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้วยการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในประเทศ รวมถึงการกำจัดปัญหาคอร์รัปชัน สะท้อนจากตัวชี้วัดสำคัญ อาทิ Logistics Performance Index (LPI), Doing Business (DB), Human Development Index (HDI) และ Corruption Perception Index (CPI) ที่ทั้งสองประเทศอยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก (หมายถึง มีศักยภาพสูง)

ย้อนกลับมามองประเทศไทย จะเห็นได้ว่ามีความได้เปรียบในแง่ที่ตั้งที่เป็นศูนย์กลางของอาเซียน เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 4 ประเทศ ปัจจุบันมีการเชื่อมโยงผ่านการค้าชายแดนด้วยมูลค่าสูงถึงเกือบ 1 ล้านล้านบาท ขณะที่การเชื่อมโยงทางถนนระหว่างกันเสร็จสมบูรณ์แล้ว ส่วนการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟ แม้ปัจจุบันมี 2 เส้นทาง ได้แก่ จังหวัดหนองคายกับท่านาแล้งของสปป.ลาว และระหว่างไทยกับมาเลเซีย บริเวณด่านปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา แต่ในระยะถัดไปคาดว่าจะเกิดการเชื่อมโยงมากขึ้นภายในภูมิภาค นอกจากนี้ ล่าสุดภาครัฐยังเร่งดำเนินการจัดทำมาตรการทางภาษีในการจูงใจให้บริษัทไทยและต่างชาติเข้ามาตั้งสำนักงานใหญ่ในไทยมากขึ้น ดังนั้น เหลือเพียงการช่วยกันสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจให้เอื้อต่อการค้าและการขนส่งระหว่างประเทศ โดยเฉพาะความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งหากทำสำเร็จ โอกาสในการก้าวไปสู่ Trading Nation ก็คงไม่ไกลเกินเอื้อม

Disclaimer : คอลัมน์นี้เผยแพร่เพื่อให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจมหภาค เศรษฐกิจต่างประเทศ รวมถึงภาวะธุรกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความคิดเห็นของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย